

УДК 351

Вилгін Є. А.,

к. держ. упр.

докторант Академії муніципального управління

ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ

Анотація. Досліджено методику аналізу ефективності інвестиційно-будівельного комплексу. Проведено аналіз державної стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу. Визначено головні засоби виявлення й мобілізації внутрішніх резервів розвитку інвестиційно-будівельного комплексу і його елементів. Встановлено, що забезпечення реалізації стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу можливо за рахунок створення необхідних передумов і умов для ефективного функціонування його як цілісної системи, а також підвищення результативності функціонування керуючої й керованої підсистем.

Визначено, що цілі реалізації стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу повинні бути вимірними, тому що тільки вимірні цілі дозволяють порівнювати стратегії по оптимальності, досяжності й пріоритетності.

Ключові слова: Державне управління, механізм, ринкові відносини, регіон, інструментарій регіонального управління, інвестиційно-будівельний комплекс.

Вылгин Е. А.,

к. гос. упр.

докторант Академии муниципального управления

ІНСТРУМЕНТАРІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛЕННЯ ІНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНЫМ КОМПЛЕКСОМ

Аннотация. Исследовано методику анализа эффективности инвестиционно-строительного комплекса. Проведен анализ государственной стратегии развития инвестиционно-строительного комплекса. Определены главные средства обнаружения и мобилизации внутренних резервов развития инвестиционно-строительного комплекса и его элементов. Установлено, что обеспечение реализации стратегии развития инвестиционно-строительного комплекса возможно за счет создания необходимых предпосылок и условий для эффективного функционирования его как целостной системы, а также повышение результативности функционирования управляющей и управляемой подсистем.

Определено, что цели реализации стратегии развития инвестиционно-строительного комплекса должны быть измеримыми, потому что только измеримые цели позволяют сравнивать стратегии по оптимальности, достигаемости и приоритетности.

Ключевые слова: государственное управление, механизм, рыночные отношения, регион, инструментальный региональный управления, инвестиционно-строительный комплекс.

Vylhin Eugene A.,

PhD., PhD Academy of Municipal Management

REGIONAL MANAGEMENT TOOL INVESTMENT-BUILDING COMPLEX

Annotation. Investigated methods for analyzing the efficiency of investment and construction industry. The analysis of the state strategy of investment and construction industry. Identifies the key detection and mobilization of internal reserves of investment and construction industry and its elements. Established that software development strategy of investment and construction industry perhaps by creating the necessary prerequisites and conditions for its effective functioning as an integrated system and increase the effectiveness of the management and operation of managed subsystems.

Millennium development strategy of investment and construction industry should be measurable, so that only measurable objectives to compare strategies for optimum reach and priority. All elements of the system (input, output, environmental factors, etc.) have some measurable assessment (quantitative) that characterize its performance, quality, relationship and interdependence of processes in the complex. A structuring complex following objectives: a group of objectives that focused on the needs of members of the complex as a whole; group goals, representing the claims of proposed individual elements to achieve a given set of outcomes operation and ensuring economic efficiency development strategy of each element; group objectives, reflecting the need for capacity building for future development: the required information system, human resources, resource potential resources, etc.; group goals, which contains requirements for complex systems to ensure compliance with its terms of their functions.

Strategy selection procedure is divided into stages: identify all the feature options strategy that reflects the dynamics of costs to sell; each option strategy the difference between standard rates and actual growth rate of efficiency measures implementation strategy.

The main effect of the development and implementation of the development strategy of the system is the effect of the complexity of some basic strategies that can be combined, based on the priority value of the system. Priority indicators should be assessing the implementation of social and environmental objectives aimed at meeting development results.

Keywords: Public administration, mechanism, market, region, regional management tools, investment and construction industry.

Вступ. Відповідно до основних напрямів по стабілізації економіки України приділяється значна роль подоланню наявних кризових явищ у інвестиційно-будівельному комплексі. Метою організаційно-економічних перетворень комплексу є максимальне підвищення ефективності й конкурентоспроможності, що реалізуються на державному рівні шляхом створення необхідної для функціонування галузі нормативної правової бази, а також на галузевому рівні - на основі підвищення якості, зниження строків і вартості будівництва, організаційно-технологічного реформування його матеріально-технічної бази. Вагомий вклад у розв'язок загальних та галузевих проблем розвитку інвестиційно-будівельного комплексу здійснили вітчизняні науковці: В. Авер'янов, Н. Александрова, О. Андрійко, В. Бакуменко, П. Беленький, Є. Бойко, З. Варналій, В. Гейць,

Б. Данилишин, М. Долішний, Я. Жаліло, В. Козик, М. Козоріз, Є. Крикавський, Д. Лук'яненко, Ю. Макогон, Н. Мікула, А. Мокій та інші.

Постановка завдання. Провести аналіз державної стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу. Визначити головні засоби виявлення й мобілізації внутрішніх резервів розвитку інвестиційно-будівельного комплексу і його елементів. Визначити цілі реалізації стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу.

Результати. Одним з головних напрямів реалізації цієї політики держави повинно стати реформування будівельних підприємств і організацій, що спрямоване на прискорену адаптацію й досягнення конкурентоспроможності в умовах відкритого ринку, що може бути досягнуте за рахунок оптимізації наявного у підприємства потенціалу розвитку, вдосконалення керування виробництвом, посилення корпоративного контролю й підвищення відповідальності керівників за результати прийнятих рішень, зниження витрат, інтенсифікації інноваційної й маркетингової діяльності [1, с.71]. Однак необхідно відзначити, що саме аналіз ефективності державної стратегії розвитку комплексу виступає одним з головних засобів виявлення й мобілізації внутрішніх резервів розвитку комплексу і його елементів. Саме на основі результатів комплексного аналізу функціонування й розвитку підприємств і організацій можна прогнозувати подальший розвиток комплексу в цілому, формувати програми й плани розвитку на довгострокову перспективу.

В першу чергу необхідна індикація проблем, тобто систематизація їх у вигляді впорядкованої сукупності індикатумів - найменувань конкретних показників і індикаторів розвитку, що безпосередньо пов'язані з аналізом кожної проблеми й концепції її рішення, що припускає формулювання проблеми, опис цілей і критеріїв якості рішень. Тому другим кроком можна назвати виявлення пріоритетних для вирішення проблем, а також перспективних проблем, тобто назриваючих, які вже дають про себе знати, і очікуваних, які можуть виникнути за певних умов у процесі розвитку системи. Аналіз перспективних проблем здатний представити проблемну ситуацію в суттєво іншому ракурсі. За даними аналізу перспективних проблем формується «дерево проблем», яке вибудовується на трьох рівнях: поточні, ті що назривають і очікувані. І третім кроком є цілепокладання, тобто формулювання цілей на всіх рівнях і їх коректування, що змінює процес вирішення проблем або їх зміст. При цьому головним у цілепокладанні є визначення кінцевої мети рішення проблеми й визначення оптимального критерію.

Забезпечення реалізації стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу можливо за рахунок створення необхідних передумов і умов для ефективного функціонування його як цілісної системи, а також

підвищення результативності функціонування керуючої й керованої підсистем. Такий підхід припускає необхідність визначення й формування критеріїв оптимальності розвитку системи [2, с.176]. Для однозначності формулювань стратегії доцільним представляється опис її в термінах основних показників системи, що пов'язане з необхідністю диференціації (квантифікації) загальної мети на ряд більш конкретних підцілей основі чого формується багаторівневе ієрархічне дерево цілей. При цьому рекомендується в набір цілей нижнього рівня включати цілі, що характеризують різні сторони функціонування інвестиційно-будівельного комплексу і його підсистем і елементів.

Цілі реалізації стратегії розвитку інвестиційно-будівельного комплексу повинні бути вимірними, тому що тільки вимірні цілі дозволяють порівнювати стратегії по оптимальності, досяжності й пріоритетності. Усі елементи функціонування системи (вхід, вихід, чинники зовнішнього середовища тощо) мають певні вимірні оцінки (кількісні), які характеризують ефективність, якість, взаємозв'язок і взаємозумовленість процесів у комплексі. Кількісні оцінки утворюють сукупність первинних виробничо-економічних показників діяльності елементів інвестиційно-будівельного комплексу [3, с.131]. Особливу значимість здобувають щодо цього цільові функції, критерії оптимальності розвитку комплексу в цілому, що є предметом безпосереднього цілепокладання і відображують ступінь задоволення інтересів усіх учасників реалізації стратегії розвитку в умовах мінливого зовнішнього середовища. Пропонуємо наступну структурування комплексу цілей:

- група цілей, що орієнтована на задоволення потреб членів комплексу в цілому;
- група цілей, що представляє сукупність вимог, запропонованих окремим елементам комплексу для досягнення заданих кінцевих результатів функціонування, а також що забезпечують економічну ефективність реалізації стратегії розвитку кожного з елементів;
- група цілей, що відображує необхідність створення потенціалу для майбутнього розвитку: необхідної системи інформаційного забезпечення, кадрового потенціалу, ресурсного потенціалу ресурсного тощо;
- група цілей, що містить вимоги комплексу до надсистеми по забезпеченню умов виконання її своїх функцій.

Фактично всі показники, що характеризують значимі аспекти розвитку системи розглядаються як цільові показники, тобто є предметом цілепокладання.

У загальному випадку процес диференціації цілей приводить до побудови багаторівневого дерева цілей, кількість рівнів якого залежить від ступеня деталізації, який потрібен для одержання на нижньому рівні цілей повного ненадлишкового набору вимірних цілей, одержання якого

пов'язане із необхідністю врахування великої кількості підцілей, а також втратою групи цілей властивості ненадмірності через подрібнення [1, с.277]. Тому багато дослідників розвитку соціально-економічних систем дають перевагу кількісно вимірювальним цілям, перевагою яких є те, що їх використання дозволяє виділити максимальну за значенням результативності стратегію системи.

Процес диференціації рекомендується здійснювання до одержання кількісно вимірних цілей, внаслідок чого виникає завдання визначення для кожної мети одного набору речовинної функції, що похідною від цілі. В основу критерію оптимальності вибору стратегії можуть бути покладені різні принципи, що базуються на мінімакській стратегії: мінімізація витрат на досягнення заданого рівня розвитку; максимізація інтегральної оцінки ефективності; порівняння ефекту від рішення проблеми з витратами на реалізацію стратегії й максимізація їх різниці.

Таким чином, процедуру вибору стратегії можна розділити на етапи:

- визначити кожному варіанту стратегії відповідну функцію, що відображує динаміку витрат на реалізацію;
- кожному варіанту стратегії визначити різницю між нормативними показниками і фактичними показниками динаміки ефективності заходів реалізації стратегії.

Основний ефект від розробки й реалізації стратегії розвитку системи полягає в ефекті комплексності окремих елементарних стратегій, які можуть поєднуватися, орієнтуючись на пріоритетні значення розвитку системи. Пріоритетними показниками повинні стати оцінки реалізації соціальних і екологічних цілей, спрямованих на задоволення результатами розвитку.

У той же час, виходячи з того, що інвестиційно-будівельний комплекс як соціально-економічна система складається з різних підприємств, організацій і фірм (підсистем), можна говорити про наявність ієрархічної серії критеріїв оптимальності, за допомогою яких слід оцінити ефективність функціонування й розвитку самої системи і її підсистем. Загальний критерій оптимальності характеризує ефективність розвитку інвестиційно-будівельного комплексу в цілому, виходячи з умов досягнення цілей. Критерій оптимальності відображує ефективність розвитку окремої підсистеми (підприємства) виходячи із її власних цілей [6]. При цьому залишається важливим питання про ефективність внеску окремого підприємства, що входить у комплекс, на підвищення ефективності розвитку комплексу в цілому. Тому критерієм оптимальності підсистеми може служити й той, який характеризує внесок, внесений нею на досягнення цілей розвитку інвестиційно-будівельного комплексу в цілому. Визначення цього критерію оптимальності пов'язане з

визначенням динаміки ефективності розвитку комплексу, що викликана ефектом функціонування розглянутого (конкретного) підприємства.

Таким чином, можна зробити висновок, що при дослідженні ефективності стратегії розвитку системи доцільно використання, як елементних критеріїв оптимальності, так і основних критеріїв, які залежно від ієрархічного рівня розгляду можуть виступати в ролі загального критерію оптимальності. При такому підході оптимальним рішенням при формуванні стратегії може бути таке, яке забезпечує досягнення поставленої мети розвитку при мінімальних ресурсних витратах (матеріальних, фінансових, трудових тощо) і досягнення максимальної ефективності реалізації поставленої мети.

Застосовуючи основний критерій оптимальності до системи в цілому, можна встановити залежність обсягу витрат ресурсів на формування й реалізацію стратегії розвитку з показником ефективності системи в цілому, для того щоб визначити оптимальний варіант розвитку системи.

Традиційно завдання, у яких необхідно визначити оптимальну комбінацію варіантів розвитку окремих елементів, що утворюють систему, яка спрямована на вирішення проблем розвитку, формуються у вигляді завдань математичного програмування, як правило лінійного, часто з булевими змінними. Математично формалізована постановка завдання оптимізації в загальному виді найчастіше полягає у пошуку мінімуму деякої функції, яка є кількісною характеристикою одержуваних результатів:

Однак, основна складність оптимізації полягає в тому, що формування стратегії припускає аналіз не тільки змісту й обсягу змін, що відбуваються в окремих елементах системи, але й способу їх досягнення. У випадку не одиничності способу цих змін з'являється ще один розріз, який пропорційно збільшує розмірність завдання. Зі сказаного випливає, що необхідно замість універсального оптимізаційного підходу виробити більш спрощений підхід, що базується на змістовному аналізі проблеми. Основна ідея такого спрощення полягає в визначенні двох основних етапів розробки керуючих впливів, спрямованих на розв'язок проблеми:

- формування альтернативних варіантів елементарних об'єктних, групових функціональних стратегій і оцінка витрат і результатів по кожній з них;

- ефективного з розглянутих варіантів.

Програма розвитку інвестиційно-будівельного комплексу розглядається як комплекс заходів щодо створення різних елементів і заходи щодо проектування системи контролю й управління їх реалізацією.

Сукупність основних елементів, що відповідають реальним системам, забезпечують реалізацію стратегії та описують їх властивості, є варіантом аналітичної системи, яка має свою власну структуру.

Розгорнутий опис такої системи повинен містити:

- комплекс показників, що характеризують оптимальну стратегію рішення проблеми;
- оцінки стану й перспективи технічних, організаційних і інших умов створення цих елементів і оцінки інвестиційних витрат.

Для кожної окремо виділеної проблеми можуть бути сформульовані типові напрями вирішення. Але, вирішуючи проблеми розвитку складної соціально-економічної системи, необхідно враховувати, що багато дій за розв'язанням локальних проблем часто взаємозалежні між собою орієнтованістю на поліпшення параметрів, спільністю ресурсів, спільністю об'єктів і суб'єктів управління. Такий підхід визначає необхідність аналізу стратегії розвитку системи, який складається з певних процедур: аналізу структури стратегії розвитку системи й елементарних стратегій, вибір критерію ефективності стратегії, моделювання при аналізі варіантів стратегії й формування стратегії.

Цільові настанови розвитку інвестиційно-будівельного комплексу як складної системи можуть бути сформульовані й виділені по групах цілей, що обумовлені зовнішніми вимогами до якості реалізації функцій системи й цілей, породжених власними інтересами й перевагами самої системи.

У процесі комплексного аналізу доцільно дослідження й порівняння минулих стратегій розвитку й майбутніх стратегій, вибір яких являє собою стратегічне рішення, тому що зміни співвідношень між значеннями вагомих показників у динаміці спричиняють зміну стратегії розвитку системи [2, с.76]. Тому необхідний аналіз єдиної для комплексу стратегії розвитку, з метою вибору найбільш ефективної, що забезпечує найкращу динаміку розвитку й усунення існуючих або назріваючих проблем. При цьому предметом аналізу повинні стати чинники, що впливають на розвиток системи (як внутрішні, так і зовнішні). Стратегію розвитку можна назвати змішаною, тому що вона складається із сукупності об'єктних, групових і функціональних стратегій, об'єднаних за ознакою поліпшення різних проблемних характеристик інвестиційно-будівельного комплексу в цілому як соціально-економічної системи. У той же час необхідно відзначити, що стратегічні параметри розвитку системи в багатьох випадках залежать від параметрів розвитку її функціональних підсистем і елементів, на основі яких формуються об'єктні, групові й функціональні стратегії. У цьому випадку кожне будівельне підприємство комплексу розглядається як підсистема, елементарна стратегія розвитку якої буде характеризуватися сукупністю об'ємних характеристик усіх потоків, що надходять у систему, а сукупність конкретних потоків змінних

буде являти собою конкретний варіант елементарної стратегії. Суб'єктом реалізації стратегії є система управління підприємства, на вхід якої надходять фінансові ресурси, а виходом є економічні показники. Причому, у процесі розвитку відбувається виникнення різних протиріч управління, коли система зустрічається з певними ситуаціями:

- зміною виробничого потенціалу (нескоординоване);
- неефективністю заходів щодо вдосконалення технології, перерозподілу зовнішніх і проміжних ресурсів тощо.

У теж час той самий елемент (підприємство, організація) комплексу може брати участь у реалізації різних елементарних стратегій, що визначає виникнення завдання балансування сукупності елементарних стратегій з його можливостями. Аналіз стратегій на несуперечливість із позиції їх об'єкта носить змістовний характер [1]. Його головним завданням є дослідження ситуацій, що виникають із об'єктами реалізації декількох елементарних стратегій, виявлення протиріч управління й виробництва або компромісного варіанта управління даним об'єктом, або принципово нової стратегії.

Висновки. Завдання визначення оптимальної комбінації варіантів розвитку окремих елементів системи, аналіз варіантів стратегій розвитку звичайно формулюється у вигляді завдань математичного програмування, при цьому склад, структура й закономірності функціонування описуються технологічною матрицею, де в сукупності досліджуються можливості зміни властивостей кожного окремого елемента.

Однак, для рішення завдань аналізу й розробка оптимальної стратегії часто виявляється неефективним через складність побудови й реалізації завдань математичного програмування. Більш спрощений підхід, зручний у реалізації й з позицій аналізу результатів базується на концентрації управлінських впливів на формування альтернативних варіантів елементарних об'єктних, групових функціональних стратегій і оцінці витрат і результатів по кожній з них, а також на виборі найбільш ефективного з досліджуваних варіантів, який полягає в наступному:

- формуванні ефективних варіантів стратегій;
- аналізі результатів реалізації їх, оцінці й виборі найкращої.

Список використаних джерел:

1. Боумэн Клифф. Основы стратегического менеджмента / Боумэн К. – М.: Банки и биржи, 1997. – 175 с.
2. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: [підручник.– 3–те вид., випр. і допов.] / Мельник Л.Г. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2006.– 367 с.
3. Осовська Г. В. Стратегічний менеджмент: теорія та практика / Осовська Г. В., Фіщук О. Л., Жалінська І. В. – К.: Кондор, 2003. – 196 с.

References:

1. Cliff Bowman (1997), Fundamentals of strategic management, Banks and stock exchanges, Moscow, Russian Federation.

2. Miller, L.G. (2006), Ekologichna ekonomika, SED "University Book", Sumi, Ukraine.
3. Osovskaya, G.V. (2003) Strategichny management: teoriya that practice , Condor, Kyiv, Ukraine

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор

УДК 354+18

Ільницька Л. В.,
кандидат філософських наук,
м. Київ

БАГАТОРІВНЕВІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: АНАЛІЗ КОМПЛЕКСНОГО СЕРЕДОВИЩА УПРАВЛІННЯ

Анотація. Наукові роздуми, в межах даного дослідження, над викладенням теоретичного простору багаторівневості інформаційно-аналітичної діяльності в контексті аналізу комплексного середовища управління виявляють системну структуровану узгодженість, що і надає перспективності запропонованому шляху обмірковування проблеми.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність, системно-інфраструктурний рівень, комплексне середовище управління.

Ильницкая Л. В.,
кандидат философских наук,
г. Киев

МНОГОУРАВНЕВОСТЬ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: АНАЛИЗ КОМПЛЕКСНОЙ СРЕДЫ УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. Научные размышления, в рамках данного исследования, над раскрытием теоретического пространства многоуровневых возможностей информационно-аналитической деятельности в контексте анализа комплексной среды управления выявляют системную структурированную согласованность, что и указывает на перспективность предложенного пути осмысления проблемы.

Ключевые слова: информационно-аналитическая деятельность, системно-инфраструктурный уровень, комплексная среда управления.

Ilitska L. V.,
candidate of philosophical sciences,
Kyiv

MULTILEVEL POSSIBILITIES OF INFORMATION- ANALYTICAL ACTIVITY: THE ANALYSIS OF THE COMPLEX ENVIRONMENT OF MANAGEMENT